

■ FORUM DA VOTAZIUNS

Colligaziun Sedrun – territori da skis Mustér, realitat ni mo siemi?

Ella «Tuatsch» nr. 22 presenta l'intressenza «Pro Cungieri» sia visiun da reactivar il territori dall'antierura pendiculare Cungieri. Gl'unviern vulan ins introducir paradis d'affons, ruschneras, ir cun balluns da neiv (snowtubing), runals ponys, vitg dad iglus, star sur notg, activar ed illuminar la scursalada, crear ella planira in zoo d'animals indigenas, pureser d'avon onns, curtgir da verduras, jarvas, star sur notg ellas tegias, giugs d'affons ordaviert e sut tett, pista per velos da monster (sco a Mustér), activar il restaurant d'antruras cun specialitads indigenas e films vegls, ect.

Clar dispona il territori d'ina bellezia survesta e las propostas fussen interessantas, aschinavon ch'ellas existan aunc buca ni buca sufficientamein. Denton, ein elles dumandas e concurrenzeschan buc existentes purschidas, finanziadass parzialmein dil generalessere? Ei il Cungieri sulegliv il dretg liug per sport d'unviern? Ei basignass cundrezs d'ennevare, aua, energia, canalisazion ed il necessari parc da maschinas ect.

Sedrun posseda in bellezia parc d'affons a Valtgeva ed in bellezia parc da divertiment sisum Milez. Munconzas savesen vegnir complettadas. Il territori alla sta-

ziun si Cungieri ei teis, fetg stretgs, limitaus e gia surcarschius cun plontas, pia bucual adattaus per in runal pony. Ein ils iniants perschudi dils problems e prendessen enta maun la realisazion ed il manteniment sin agen donn e cuost ni laian els sura quei alla vischuna. Igl empre vitg d'iglus era plazzaus sur Surrein ell'umbriwa. Muort munconza d'infrastructura eis el vegnius transferiurs a Tschamut sper il hotel oravontut per saver far diever da purschidas sanitarias. Il vitg ei ius en muort munconza da tscherca. Las purschidas proponidas mauncan buc. A Dieni fussen la segirtad e cumadeivladad per viandonts e scursaladers d'optimar cun ina passarelle la vid la vart sura dalla punt MGB.

Clar che la pendiculara vegn beneventata. Nossa vischuna ha fatg grondas investiziuns vid ils implots turistics el territori da Milez – Alpzu ed integrau fetg raschuneivel sia cumpart proprietad ella nova societad. Pendicularas Sedrun-Andermatt dattan ad interim il damogn da transportar ils hosps tuatschins senza il project da 15 millioni che custassi a nus sco ins auda 2,5 millioni francs. Cun meins diever dils implots existents supponel jeu ch'ei vegness vonzei desistiu da mantener e remplazzar enqualin.

Edgar Hitz, Sedrun/Locarno

Ils bigliets communabels possibilitesch an finalmein l'utilisazion dils indrezs turistics sin via da tren da Mustér tochen a Fiesch. Il niev diever dallas pendicularas da Mustér cuosta rundau si per persona da Tujetsch 100 francs, per persona invalida 150 francs e per famiglia jastra da quater dels 130 francs supplementarmein. Ina colligaziun fuss interessanta sche Mustér ar vess la stad – muort la bellezia survesta e muort la colligaziun directa sisum siu territori – mo sia pendiculara da Sedrun ed organisass ils transports, ni sch'igl investur da Mustér baghegiass era in resort a Sedrun ni silmeins in hotel sil plaz sper nies bogn e wellness.

Ozildi deponan skiunz lur skis, calzers e capellinas tier las pendicularas. Skiunz da Sedrun vegnan buc ad ir savens en Dieni per lur uorden per ir a Mustér era cun la pendiculara. Cheu sli-giass la communicaziun regulara da bus direct denter Dieni e Mustér cun stops sils plazs impurtonts dalla via cantunala pli bienmarcau, efficient e cumadeivel ton per il hosp ni sco per omisduas destinaziuns e fuss insumma in survetsch beinvegniu per tuti.

CARICATURA J. GUIDON

Adia Adula – la fiasta: Ils meinis ein fatgs

Resumau: Pli datier che zatgi ei dil cuolm e pli fetg ch'el ei encounter in parc, aschia Val, Vrin, Val Sumvitg, nua che tuts habonts dia na. Ils cuolms ein nossas piramidas. Las piramidas aber l'entschatta da nos-sa cultura. La schanza ei fetg buna che la Greina resta Greina. Inscenaziun da cun-trada mutta demistificaziun da cun-trada. Senza il mitus savein nus aber buca viver. Vers mutnagards ein buca cumprabels. Quels che vulan metter lur vitg en zona dueien far ei. Charta encounter poesia.

Quei che vegn a restar ei denton la poesia. Aschia ei igl immens imperi roman svanius, restai ein Vergil, Ovid. Aschia ei igl imperi engles svanius, restai ein Shakespeare, Byron, Joyce.

Materialmein essan nus aunc mai vivi aschi bein sco uss. Pli beinstonts ch'ins ei, e pli bia ch'ins vul. Il selamentem ch'ins

auda adina ei absurd. Mirei inagada els egls trests da nos fugitivs che nus mettein en migliacs e schein star entuorn, enstag d'integrar els en nossas famiglias, mussar als nies lungatg ed occupar els.

Nies avegnir ein nos affons, buca la tecnocrazia. Nies avegnir ei plinavon quei che nus vein en abundonza: Aua, crap, lenn, Val, per exempl, ha fatg zatgei ord l'aua ed ord il crap. L'aua da Val ei ina marca ch'ins entaupa dapertut sil mund. Nies avegnir ei nossa fantasia, nies entusiassem, nossa qualitat, nossa autenticitat, nies humor. Nies futur ein buca labels, buca monitoring, buca controlla.

La dumengia naven dallas 16.00 fagein nus cul pievel fiasta a Rabius el hotel Greina, independentamein dils resultats dalla votaziun. Tut leusunter can-tein nus «Freude, schöner Götterfun-

ken», ni Bach/Luther: «Und wenn die Welt voll Teufel wär...». Nus vivin gie suenter vinavon in sper l'auter, boicottein buca quels che han in auter meini. La democrazia viva dalla differenza, contrari al meini da Managementplan Parc Adula, Kapitel C, 9: «In einem Land, in dem direkte Demokratie gelebt wird, muss Konsens bei allen Bewohnern aller Gemeinden herrschen».

Quella fiasta ei buca sponsurada da Parc Adula, mobein da nus e da quels che han sustenui nus. Vegni stedi da mancivel e da lunsch. Nus discutein buca digl avegnir, mobein stein da cumpignia.

Engraziell fetg da vies sustegn, da vos-sa vusch, per vies anim che vus veis dau. Mo cun vies vent el dies eis ei stau pus-sivel da cumbatter senza piarder ni gnarva ni humor. *Pil comite: Leo Tuor, Sumvitg*

■ NOS MORTS

En memoria d'Amanda Flepp-Maisen, Danis-Tumvi

Segner, mias forzas ein consumadas, jeu poss buca pli, pren si mei en tes mauns.

Contas gadas ha l'Amanda exprimiu quei suspir il davos temps?

Gliendisdis, ils 10 d'october 2016 ha il bien Diu exaudia sua supplica e liberau ella da tutt mals terresters.

L'Amanda ei naschida a Sumvitg il 26 d'october 1936 sco emprema feglia dils geniturs Casper Alois e Teresa Maisen-Bass. Enteifer ils onns han aunc dus frars ed ina sora fatg cumpligia all'Amanda e la famiglia era ven-tireivila.

Entgins onns da scola primara ha el-la frequentau a Sumvitg, suenter eis ella sescolada vinavon el casti da Schlu-ein ed era a Glion tier las soras domi-nicanas. Fini ils onns da scola ha ei giu-num ir a guidagnar e segidar finanzi-almein a casa. Aschia eis ella stada ina buna e fideivla survienta. Entgins onns ha ella luvravu ella Fabrica da ponu a Trun. Sil viadi da Sumvitg a Trun ha el-la fatg enconuschienschcul cul giuven Medelin Paul Flepp. Lur carezia ei se-madirada ed ils 30 da matg 1964 han els detg il gie matrimonial in a l'auter. Il giuven pèr secasa a Danis. Era il fegl Marcus dall'Amanda anfla leu in bien dacasa. Enteifer ils onns partan ils feglis Michael, Simon, Andriu, David sco era

il Marcus la veta familiara. La dunna e mumma ha giu bien quitau per ses sis umens e quels havevan prioritad en famiglia. La veta dalla defuncta ei denton era stada umbrivada da fridas che fan mal a tgierp ed olma. La nova ch'il fegl Marcus seigi sedisgraziaus en ina tiara lontana ha sfraccau il cor dalla buna mumma. Era la mort da sia sora Alice ha caschunau gronda dolor. Enteifer ils onns ha la defuncta giu da sbatter cun la sanadad. Entras ina degeneraziun

dalla macula ei la vesida vegnida fetg schliata ed ella era quasi tschocca. Era ha ella stuiu sesutametter ad opera-zions vid il cor ed ulteriurs organs e si-as forzas svanevan veseivlamein. La pli gronda frida ei la mort da siu car mariu Paul ils 29 da fevrer da quest onn stada. Quella sperdita ha caschunau en casa a Tumvi ina largia che negin ha sa-viu emplenir e l'Amanda sesenteva persula e bandunada. Era las visetas da ses feglis cun famiglias han buca pudiu gi-dar il schar encrescher per il bien mariu e bab. En preschientscha da ses qua-ter feglis e suenter haver retschiet il sacra-ments dils moribunds eis ella sesent-tida libra ed en tutta ruasseivladad ha ella bandunau nies mund per entrar en la patria celestiala. Ils 15 d'october ha in grond pievel da bara assistiu al sur-vetsch funeral che sur Sep Fidel Sievi ha celebrau. Suenter ina veta matrimoniala da varga tschuncont' onns ruau-sa si'urna communablamein en fossa cun siu mariu Paul.

Cun in verset ord ina poesia da nies nunemblideivel Victor Durschei giavischel jeu all'Amanda il stai cun Diu. *Mumma! Ti eis id'a casa tier Niessegger, nostra glisch. Po a nus in plaz prepara sur las steilas sin parvis.*

Annamaria Albrecht

■ NOVITADS WWW.RTR.CH

Camiun da militar cupitgà a Sviz

D'in accident cun in camiun da militar a Sviz èn 10 personas vegnidass blessadas lev fin mezgrei ier avantmezdi. Tenor la giustiza militara n'è tras l'accident nagn en privel da vita. Sco quai ch'il pledader da la polizia ha ditg èn pliras ambulanzas ed in helicopter stads en aciun. Daco che l'accident è capitá na san ins anc betg. Il vehichel – in Duro da pliras tonnas – ha surpassà in'insla, derschì in candelaber, rut atras ina saiv, è cupitgà pliras giadas e sa tschentà sin il tett. Ils schuldads vegnan tractads psicologicamain.

cun armas cunter ils policiests che avevan vuòi prender davent la cultivaziun da chony da ses figl. La polizia aveva decidi d'assaglir l'abitaziun ed ha chartà la dun-na morta en il bogn. Ella aveva sa sajettà – uschia co ch'ella aveva smanatschà avant als policiests. Ses figl, ch'era l'avugà dad ella, ha lura denunzià il cader da la polizia pervia d'abus d'uffizi e mazzament per negligentscha. Quest settember era vegni enconuschen che Achermann e Buss-mann na dastgian il mument betg surgi-lar acziuns delicatas.

Ils aviuns dal tip F/A 18 e Tiger sgolan pli ditg che planisà

Lucerna: Dus chefs da la polizia avant dretgira

Il cumandant da la polizia dal chantun ed il chef da la polizia criminala da Lucerna stoppien sa responsar avant dretgira, ha communityà il Departament da giustia e segirtad dal chantun. Il procuratur public haja accusà els pervia d'ina aciun da la polizia durant la quala era morta ina dun-na. *Adi Achermann*, il cumandant da la polizia dal chantun da Lucerna, e *Daniel Bussmann*, il chef da la polizia criminala lucernaisa, vegnan a stuair sa responsar avant dretgira. Sco ch'il Departament da giustia e segirtad lucernais, sustegnia en in messadi da video a las medias la polizia lucernaisa e sia lavur. I saja importunt da far endament ch'i valia la presumziun d'innocenza enfin ch'ina sentenzia saja avant maun. *Christoph Rüedi*, il procuratur public extraordinar, n'ha fatg naganas indicaziuns pertge ch'el haja en il senn d'accusar ils dus umens. El ha mo confermà ch'el haja orientà els davart sias intenzions, scriva l'agentura da novitads svizra sda. La procedura na saja dentant betg anc serrada giu. La preistorgia da l'accusaziun è in'aciun da la polizia dals 9 da mars da quest onn. A Malters en il chantun da Lucerna aveva ina dunna da 65 onns, ch'aveva ina malsogna psichica, sa zuppà en s'abitaziun durant 17 uras. Ella aveva sa dustà

A partir dal 2025 duain novi aviuns da cumbat ir en l'aria en Svizra. Per ch'il aviuns militars dal tip F/A 18 possian re-star uschè ditg sco pussaivel en l'aria ston els uss vegnir rearmauds per ina summa d'ina mesa milliarda francs. Er ils aviuns dal tip Tiger duajan anc cuntinuar a sgu-lar. Il minister da la defensiu *Guy Par-melin* ha preschentà las recumandaziuns da la gruppera d'experts per in nov aviun da cumbat. Cun in credit da 10 millions francs duai vegnir finanziada la preparaziun per cumpiar in nov aviun da cumbat. En il fratemps duain ils F/A 18 sgu-lar 6000 e betg mo 5000 uras. Plinavant duai ina part da la flotta dal tip Tiger sgu-lar pli ditg che planisà. Suenter ch'il pie-vol svizzer ha refusà da cumpiar in nov aviun da cumbat duain ils aviuns exi-stents restar pli ditg en aciun. Ina grup-pa d'experts da la confederaziun propo-nia da laschar sgu-lar ils F/A 18 fin il pli tard il 2030. L'onn 2025 cuntanscha la gronda part dals aviuns la fin da lur du-rada d'utilisaziun. Quella è fixada tar 5000 uras da sgol. Perquai propona la gruppa d'experts da prolungar la durada da vita dals 30 F/A 18 restants sin 6000 uras da sgol. In nov aviun da cumbat è però tuttina necessari. Quai è la conclu-siun da la gruppera d'experts. Sco quai ch'il Departament federal da defensiu scriva duai il tip d'aviun vegnir tscherni il 2020. Il 2022 duai lura il parlament approvar ils meds necessaris, uschia ch'ils aviuns novi pudessan ir en l'aria tranter ils onns 2025 e 2030.